

Milli Məclisin komitələrində 2021-ci ilin dövlət bütçəsinin müzakirələrinə başlanılıb

Dekabrin 23-də Milli Məclisin İqtisadi siyaset, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin icası keçirilib.

AZERTAC xəbər verir ki, icası açan komitənin sədri Tahir Mirkışlı icasın gündəliyinə "Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət bütçəsi haqqında" qanun layihəsi və bütçə zərfinə daxil olan qanun layihələri daxil edildiyini bildirib. Qeyd edib ki, qanun layihələri birinci oxunuşa müzakirə olunacaq.

Komite sədri deyib ki, pandemiyanın ən çox təsir etdiyi qurumlar dan biri də Milli Məclisdir. Pandemiya dövründə Milli Məclisin bir çox tədbirləri onlayn formatda keçirilib. Hazırda burada gedən canlı müzakirələr isə ilk dəfədir ki, onlayn formatda bütün deputatlara translyasiya olunur. Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarovanın tapşırığına əsasən, həyata keçirilən bu yenilikdən məqsəd parlamentin bütün üzərini bütçənin ümumi parametrlərinin müzakirəsi ilə tanış etmək, yarana bileyəcək suallara cavab vermək və bütçə müzakirəsinin daha ictimai, daha geniş keçirilməsini təmin etməkdir.

Komite sədri diqqətə çatdırıb ki, başa çatmaqdə olan 2020-ci il bir səra problemlərlə yadda qaldı. Lakin Azərbaycan xalqı və dövləti dünyada yeganə xalq və dövləti olacaq ki, bu ili Qələbə ili kimi qeyd edəcək. 44 günlük Vətən müharibəsi Azərbaycan dövlətinin gücünü bütün dünyaya göstərdi. Xalq-iqtidar, xalq-Prezident birliyi və sevgisi bu Qələbənin qazanılmasına imkan yaradıb. Bu Qələbənin əldə olunmasında təbii ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ile ölkəmizin qazandığı uğurların, güclü iqtisadiyyatın rolu böyükdür.

Komite sədri diqqətə çatdırıb ki, 2020-ci ilin sonundakı ölkə iqtisadiyyatının 4,9 faiz azalacağı əvvəlcədən proqnozlaşdırılmışdı. Ötən ilin bütçəsinin dürüstləşdirilməsi zamanı neftin qiyməti 35 dollar götürülmüşdü, hazırda isə 41 dollar təşkil edir. 2021-ci ildə isə neftin qiymətinin 15 faiz artacağı proqnozlaşdırılır və bu, dövlət bütçəsində neftin qiymətinin 40 dollar götürülməsini məqbul edir.

2020-ci ildə azalmalarla yanaşı, müsbət irəliləyişlər də var. Bu, kənd təserrüfatı, rabitə və digər sahələrlə bağlıdır. 2020-ci ilin dövlət bütçəsinin gəlirlərində neft sektorunun payı 58 faiz, qeyri-neft sektorunun payı isə 42 faiz olub.

Komite sədri bildirib ki, 10 il əvvəl bütçədə qeyri-neft sektorunun payı cəmi 26 faiz olub. Indi bu rəqəm 46 faizə qədər artıb. Bütün bunlar Azərbaycan iqtisadiyyatında aparılan islahatların nəticəsidir.

"Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət bütçəsi haqqında" qanun layihəsi barədə (birinci oxunuş) danişan maliyyə naziri Samir Şərifov bildirib ki, sona çatan 2020-ci il Azərbaycan tarixində müstəsnə il kimi qalacaq. Cənubi 2020-ci ildə Azərbaycan Ordusu Ermenistanın hərbi təcavüzüne son qoyub. Bu şanlı Zəferin təmin olunması üçün həyatlarını qurban vermiş şəhidləri böyük ehtiramla anıraq. Onların ug-

runda şəhid olduqları Vətən torpaqlarının yeniden qurulması bu gün qarşımızda duran ən üməd məsələdir. Bu məqsədə gələn ilin dövlət bütçəsindən 2,2 milyard manat vəsait ayrılması nəzərdə tutulub.

Nazir bildirib ki, Ordumuza da əlavə vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur. Ümumilikdə, müdafiə xərc-lərinin cəmi 4,6 milyard manata yaxınlaşır.

Nazir diqqətə çatdırıb ki, 2020-ci ildə pandemiyanın insanlara təsiri-nin aradan qaldırılması üçün geniş-miqyaslı tədbirlər həyata keçirilib. 2021-ci ildə də işgaldən azad olunmuş ərazilərimizdə həyata keçiriləcək mühüm işlər var.

2021-ci il və sonrakı 3 il üçün dövlət və icmal bütçə layihələri "Bütçə sistemi haqqında" qanuna uyğun şəkildə hazırlanıb. Prezidentin müəyyən etdiyi kimi, qeyri-neft sektorunun inkişafı əsas götürülüb. Növbəti ildə baş verəcək dəyişikliklər və bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına təsirləri, ölkə iqtisadiyyatının makroiqtisadi realıqları və iqtisadi inkişafın növbəti mərhələsinə keçidlə bağlı gözlənilər nəzərə alınıb. İlin sonuna iqtisadiyyatımızın 4 fai-zədək kiçilməsi gözlənilir.

Hökumət tərəfindən iqtisadiyyatın canlandırılması üçün vacib tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur. İqtisadi və sosial dəstək paketinin bir qismi reallaşdırıb, bir qismının isə növbəti ildə də reallaşması planlaşdırılır. Hökumətin əsas amali odur ki, iqtisadi fəallıq bərpa olunsun.

Nazir bildirib ki, gələn ilin bütçəsində mənfəət vergisi üzrə daxilolmaların artması gözlənilir. Digər daxilolmalar isə 700 milyon manat nəzərdə tutulur.

Nazir məlumat verib ki, 2021-ci il dövlət bütçəsinin xərcləri 28 milyard 543 milyon manat (ÜDM-də xüsusi çekisi 37,7 faiz) proqnozlaşdırılır ki, bu da 2020-ci ildə nisbetən 1 milyard 50,8 milyon manat və ya 3,8 faiz, 2019-cu ilin icra göstəriciləri ilə müqayisədə isə 4 milyard 117,1 milyon manat və ya 16,9 faiz çoxdur. 2021-ci ilin dövlət bütçəsində müdafiə və təhsil xərcləri 5,1 faiz artım təmin edilir.

Nazir qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyev vətəndaşların rifahının daha da yaxşılaşdırılmasını daim diqqətdə saxlayır. Bu, gələn ilin bütçə layihəsində də öz əksini tapıb.

Sonra çıxış edən iqtisadiyyat naziri Mikayıll Cabbarov bildirib ki, 2020-ci ildə bütün mövcud çətinliklərə baxmayıraq, ölkəmizdə makroiqtisadi sabitlik daha da gücləndirilib. İqtisadiyyatın kiçilməsi müşahidə

edilsə də, ölkə iqtisadiyyatı yüksək dayanıqlıq nümayiş etdirib. Bunu qeyri-neft sektoruna xüsusilə aid edə bilərik. Bununla yanaşı, işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası, orada yaşayan insanları geri qayıtması, onların məşgullüğünün təmin edilməsi əsas vəzifələrdən ibarətdir.

Nazir qeyd edib ki, cari ildə sərt karantin tədbirlərinin tətbiqi Azərbaycan iqtisadiyyatına da təsirsizdir. Belə ki, əsas kapitala investisiya qoyuluşları azalıb. Özəl sektor üzrə investisiyalar 8 faiz artıb, dövlət təşkilatları üzrə investisiyalar isə azalıb. Bir sıra xərc istiqamətlərində də artımlar baş verib. Yanvar-noyabr aylarında inflasiya nəzərə alınmaqla, əhalinin gəlirləri düşüb. Bu ilin sonuna kimi qeyri-neft sektorunda ixracın təxminən 5,6% həcmində azalacağı proqnozlaşdırılır. Bunun əsas səbəbi bizim əsas ticarət tərəfdəşimiz olan ölkələrdə yerli valyutanın dəyərdən düşməsidir.

Nazir diqqətə çatdırıb ki, hökumət tərəfindən pandemiyanın iqtisadiyyata təsirlərinin yumşaldılması istiqamətində mühüm işlər görülüb. Görülən tədbirlər nəticəsində Azərbaycan hökuməti iqtisadi tənəzzülü nisbətən yumşaltmağa nail ola bilib. Cari ildin yanvar-noyabr aylarında vergilər üzrə 6,8 milyard manat vəsaitin dövlət bütçəsinə daxil olunması təmin edilib.

Qeyri-neft sektor üzrə daxilolmaların artmasının səbəblarından biri də qeyri-neft sektorunda çalışan işçilərin əməkhaqqının da vergi sistemine daxil olmasıdır.

Bu da ölkədə kələgə iqtisadiyyatının həcminin azalmasına səbəb olub. 2020-ci ildə ilin əvvəlində qeyri-neft sektor, özəl sektorda yeni müqavilə ilə işsgötürmələrin sayı 84 mindən çoxdur.

İclasda çıxış edən Mərkəzi Bankın idarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmov ölkədə pul-kredit siyaseti barədə məlumat verib. Bildirib ki, növbəti ildə maliyyə sabitliyinin qorunması, maliyyə sektoruna dəstək, şirkət, qiyəmtli kağızlar bazarının dərinləşməsi, burada olan problemlərin həlli istiqamətində geniş strategiya hazırlanıb. Əmanətlərin sığortalanmasına yeni kecid də bu sabitliyin qorunmasına dəstək verəcək. 2021-ci ilin dövlət bütçəsi dünənədə iqtisadi aktivliyin qeyri-müəyyən olduğu şəraitdə proqnozlaşdırılır. Pandemiya ayrı-ayrı ölkələrin iqtisadiyyatını mühüm sınaqlara çəkəcək. Bütün resurslardan səmərəli istifadə edilməsi iqtisadi artımın, ri-

fahın yüksəldilməsi istiqamətində olduqca böyük nəticələr əldə etməyə imkan yaradacaq.

Qeyd olunub ki, iqtisadiyyatın artımı və inkişafı üçün ölkədə kifayət qədər manevr imkanları var. Görülən tədbirlər nəticəsində ölkədə makroiqtisadi sabitlik təmin olunub.

Elman Rüstəmov bildirib ki, iqtisadi subyektlərin gəlirlərindəki itki-lər Prezident İlham Əliyevin qəbul etdiyi konsepsiya əsasında qismən aradan qaldırılıb. Ölkənin strateji valyuta ehtiyatları il ərzində sabit qalıb. Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatları 3 faizdən çox artıb. Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatlarının artması göstərir ki, bazarda valyuta çatışmazlığı yoxdur. Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, bu ili 2,8-3,3 faiz aşağı inflasiya ilə başa vura biləcəyik. 2018-2020-ci illərdə iqtisadiyyatda pul təklifi 54 faizdək artıb. Bütövlükdə isə manatla kreditlər 5,5 faiz azalıb. Pulun çoxalması kreditlərin də artmasına səbəb olub. Cari ildən artıq biznes kreditlərində artım var. İqtisadi fəallığın aşağı düşməsine baxmayıraq, maliyyə sahəsində fəallıq davam edir.

Sonra çıxış edən Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev bildirib ki, 2021-ci ildə əmək pensiyalarının maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsaitin artması nəzərdə tutulur. Növbəti ildə yaşa görə pensiyaların ümumi məbləği 370 manat, əlliyyə görə isə 337 manat olaraq planlaşdırılır. Ölkəmiz həm minimum, həm də orta aylıq pensiya üzrə MDB ölkələri arasında liderliyini qoruyur. Ümumilikdə, 27 növ xidmət elektron qaydada təyin edilir. Elektronlaşma ümumi pensiya təyinatlarının 85 faizini əhatə edir. Hazırda 16 növ elektron arayış vətəndaşların istifadəsinə verilib. İlin sonuna qədər elektron arayışların sayının 30-a çatdırılması planlaşdırılır.

Nazir bildirib ki, 2020-ci ildə özlə sektorda işçilərin ixtisarına yol verilməməsi üçün mütəmadi monitoring-lər həyata keçirilib. Pandemiya dövründə dövlət orqanlarında çalışanların 80%-i işe çıxmasa da, onlara əməkhaqları ödənilib.

Nazir qeyd edib ki, növbəti ildə işğaldan azad olunmuş ərazilərə qayıdacaq insanların məşgullüğünün təmin olunmasına da xüsusi diqqət yetiriləcək. 2021-ci il üçün 16 min ailənin özünüməşgulluğu təmin edilecək.

Qeyd olunub ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondu (DSMF) eleyhi-ne yekunlaşan məhkəmə qərarlarının sayı 89% azalıb. Bu da bir dəfə fondun fəaliyyətində sağlamlaşmanın göstəricisidir.

Nazir bildirib ki, fondun fəaliyyətinin şəffaflığı işləri davam etdirir. Məmur-vətəndaş teması olmadan elektron qaydada müavinət və pensiya təyinatları həyata keçirilir. DSMF əhaliye xidmət modelini ən yüksək səviyyəde həyata keçirməyə davam edəcək.

Nazir diqqətə çatdırıb ki, 2021-ci ildə DSMF-nin gəlirləri və xərcləri 5 milyrd. 146 milyon manat nəzərdə tutulub.

İclasda çıxış edən Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov bildirib ki, 2021-ci ilin dövlət bütçəsi layihəsi ilə birlikdə hazırlanın ve təqdim olunan sənədlər "Bütçə sistemi haqqında" qanunun təhləblərinə uyğundur və bütçə zərfinin şəffaflığının təmin edilməsinə şərait yaradır.

Müzakirələr zamanı iclasda çıxış edən Milli Məclisin deputatları Əli Məsimli, Ziyad Səməzdəzə, Mahir Abbaszadə, Aydın Hüseynov və Vüqar Bayramov 2021-ci ilin Dövlət bütçəsi layihəsi barədə fikirlərini bildirdilər, təkliflərini veriblər.

İclasın sonunda maliyyə naziri Samir Şərifov və Mərkəzi Bankın idarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmov deputatların səsləndirdikləri fikirlərə münasibət bildirdilər.

Sonra İqtisadi siyaset, sənaye və sahibkarlıq komitesinin sədri Tahir Mirkılı bildirib ki, 2021-ci ildə İşsizlikdən sığorta Fondu'nun bütçəsi 157 milyon manat, ölkə üzrə 2021-ci il üçün yaşayış minimumu 196 manat, əmək qabiliyyəti əhali üçün 207 manat, pensiyaçılar üçün 162 manat, uşaqlar üçün 175 manat məbləğində müəyyən edilir. Ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi isə 170 manat məbləğində nəzərdə tutulur.

İclasın sonunda "Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət bütçəsi haqqında" qanun layihəsi və bütçə zərfine daxil olan "İssizlikdən sığorta fondu" 2021-ci il bütçəsi haqqında", "Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında", "Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında" qanun layihələri və "Bütçə sistemi haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin iclasında müzakirəyə tövsiyə olunub.